

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1) **Az ókori Róma** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) senatus / szenátus

b) 3.

c) Caesar meggyilkolására (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

d) Kr. e. 1. / i. e. 1. / Kr. e. I. / i. e. I. (század) (A válasz csak akkor fogadható el, ha szerepel benne, hogy Krisztus születéséhez / időszámításunk kezdetéhez képest mikor került sor a forrásban leírt eseményekre. A század sorszáma arab, illetve római számmal is elfogadható.)

2) **Középkori építészeti stílusok** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Leírás	Stílus megnevezése	Kép betűjele
a) A gyakran erődszerű templomok dísztelenek, zömök falakat kis méretű ablakok tagolják.	román / romanika	D
b) A templomok fő jellegzetességei közé tartoznak az égbe szökő tornyok, a csúcsíves boltozatok, a rózsablakok és a csipkeszerűen áttört falak.	gótikus / gótika	B

3) **Hunyadi Mátyás jövedelmei** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) jobbágyság / jobbágyok (Aparasztok/parasztság/földművesek nem elfogadható válaszok.)

b) (rendkívüli) hadiadó

c) 3.

d) 2.

4) **A középkori európai zsidóság** (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

a) 4.

b) 1.

c) 6.

5) **Lutheri reformáció** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) C

b) D

c) A

d) evangélikus (egyház)

6) **18. századi népesség** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) német(ek) (elfogadható még: sváb(ok))

b) 1.

c) 2., 5.

7) **Szocializmus** (Elemenként 1 pont, összesen 6 pont.)

a) Marx / Engels

b) szociáldemokrata / szociáldemokrácia (elfogadható még: revizionizmus)

Állítások	Kizárólag az A)	Kizárólag a B)	Mindkettő	Egyik sem
c) A politikai célt forradalommal kell elérni.	X			
d) Fel kell számolni a szabad verseny akadályait.				X
e) A politikai cél az, hogy a proletariátus megszerezze az államhatalmat.			X	
f) A munkások a cenzus eltörlésének köszönhetően jutnak nagyobb befolyáshoz a politikai életben.		X		

8) **Az Osztrák-Magyar Monarchia államszervezete** (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

a) magyar pénzügyminiszter

b) uralkodó

c) közös pénzügyminiszter

d) honvédelmi miniszter

9) Az első világháború (Összesen 5 pont.)

- a) 1. USA; Később lépett be a háborúba, mint a többi nagyhatalom. vagy Kezdetben csak gazdasági segítséget nyújtott. vagy A területét nem fenyegette a háború. vagy Ennyi elegendő volt a győzelemhez.
2. Németország; Elvágták gyarmataitól. vagy Szövetségesei gyengék voltak. vagy Kétfrontos háborút vívott. vagy Az antant gazdaságilag erősebb volt.
3. Oroszország; Fejletlen volt a haditechnika / az ipar.

(A helyes magyarázatok más megfogalmazásban is elfogadhatók. Más helyes magyarázatok is elfogadhatók.)

(A nagyhatalmak megnevezése elemenként 0,5 pont, a magyarázatok elemenként 1 pont.)

- b) antant (Elfogadható még: Szövetséges és Társult Hatalmak.) (0,5 pont)

10) A második világháború előzményei (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) Csehszlovákia
b) Hitler
c) 2.
d) 3.

11) Antiszemitizmus (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 3.
b) 3.
c) 2.
d) jogegyenlőség / törvény előtti egyenlőség / egyenjogúság / (politikai / vallási) emancipáció

12) Emberi jogok (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1., b) 2., c) 1., d) 3.

13. Középkori céh

(rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a középkori céhek működését mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzíti, hogy a céhes ipar az érett középkorban / a középkor virágkorában alakult ki, és rögzíti, hogy a városokban / Nyugat- Európában alakult ki.	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. áru, ipar, mester, céh.	0-2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a céhek gondoskodtak a tanulók képzéséről; a céhek előírták a tanulók képzését; a tanulókkal szerződést kötöttek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. egy mestermunka / mesterremek elkészítése után váltak céhtaggá; tanulókat / legényeket / segédeket alkalmazhattak; korlátozták a mesterek / legények számát; céhtagsághoz a mestervizsga mellett saját műhelyre is szükség volt; a céhek felléptek a kontárok ellen).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti a céh fogalmát (pl. azonos mesterséget űző iparosok érdekvédelmi szervezete), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a céhen belül nem volt munkamegosztás; szűk volt a piac; a termelőmunka nagy részét a mester végezte; a műhely tulajdonosa a mester volt; a város védelmén túl a céh szociális tevékenységgel is foglalkozott; részt vettek a város irányításában).	0-3
	E2 Rögzít a céhszabályok közül kettőt (pl. korlátozta a munkások / munkaeszközök számát; előírta a nyersanyag / készáru minőségét; a munkaidőt; az előállítható termékek számát; a termékek árát; a dolgozók bérét), és tesz egy érdemi megállapítást velük kapcsolatban (pl. a szabályok célja a jó minőség / a biztos megélhetés / a verseny korlátozásának biztosítása volt; kevés terméket állítottak elő; az előírások nehezítették a technikai fejlődést).	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

14. A sztálini propaganda és ideológia (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a sztálini propagandát és annak ideológiai háttérét mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T Rögzít egy, a sztálini diktatúrával kapcsolatos dátumot (pl. Sztálin pártfőtitkárrá választása: 1922, Lenin halála: 1924, Sztálin személyi diktatúrájának kiépítése / tisztogatások: 1930- as évek, Sztálin halála: 1953), illetve megállapításai a Szovjetunióra vonatkoznak.	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. diktatúra, kommunizmus, propaganda, személyi kultusz.	0-2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F Rögzíti a kép egy lényegi elemét (pl. egyszerű / hétköznapi témát ábrázol; a munkásosztály egy tagját ábrázolja; nőt ábrázol egy férfiasnak tartott szerepben), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kép szocialistarealista stílusú; a stílus célja volt, hogy a tömegek számára legyen megfogható; szembeállítható a korábbi művészeti alkotásokkal, melyek híres embereket / eseményeket ábrázoltak; osztályharcos üzenete volt / a munkásságot állította példaként; a művészeteket is a diktatúra szolgálatába állították; idealizálja a fizikai munkát / megszépíti a valóságot; a női munkavállalást népszerűsíti).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti a propaganda egy eszközét / célját (a sajtó állami irányítása; cenzúra; személyi kultusz; egyházellenesség / osztályellenesség megbélyegzése / sztahanovizmus / a rendszer eredményeinek népszerűsítése), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek segítségével kontrollálták a közvéleményt; a diktátort kiemelkedő képességekkel ábrázolták; ellenségképet állítottak a társadalom elé; lejárátták az ellenségesnek tekintett csoportokat; elfedték a szovjet társadalom valós helyzetét).	0-3

	E2 Rögzíti a diktatúra ideológiai alapja a marxizmus / leninizmus / kommunizmus volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek központi eleme az osztályharc / az egyenlőség erőszakos megteremtése volt; erre hivatkozva gyakorolták a proletárdiktatúrát; a rendszer által megvalósított terrort is ebből vezették le; a kommunizmus elveinek megvalósítása szükségszerűen vezetett a diktatúrához).	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		17

15. Mária Terézia reformjai

(hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Mária Terézia reformjait mutatja be, és elemzi azok hátterét. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti Mária Terézia uralkodási évszámait (1740-1780).	0-2
	T2 Rögzíti, hogy Magyarország ekkor a Habsburg Birodalom része volt.	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. jobbágytelek / kilenced / robot, nemes / földbirtokos, rendelet, oktatás.	0-2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. vámrendelet, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, felvilágosult abszolutizmus.	0-2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzít egy lényeges tény az ábra alapján (pl. a Habsburg Birodalomban kettős vámhatár volt; Magyarország legfontosabb kereskedelmi partnerei az örökös tartományok / Ausztria voltak; Magyarország fő kiviteli cikkek élelmiszerek / nyersanyagok voltak; fő behozatali cikkek iparcikkek voltak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Mária Terézia a magyar nemesek adómentessége miatt tartotta fenn a belső vámhatárt Magyarország és az örökös tartományok között; a birodalmon belüli munkamegosztást erősítette meg / a birodalom tartományai közötti kereskedelmet ösztönözte vámrendeletével; a vámrendszer kedvezett a magyar gabona birodalmon belüli kivitelének; gátolta a magyar ipar fejlődését; védte a birodalom belső piacát a külföldi versenytől).	0-3
	F2 Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. az úrbéri rendelet értelmében felmérték a jobbágytelkek méretét / a jobbágyterheket; rögzítették a robot mértékét), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a rendelet meghatározta a telkek méretét; egységesítette a jobbágyterheket; kiadásának előzménye az volt, hogy a földesurak egyes helyeken növelték a majorság méretét / a robot mennyiségét; a magyar nemesség vitatta, hogy az uralkodónak joga van beavatkozni a jobbágy és földesura viszonyába; Mária Terézia egyik célja az adóalap védelme volt; a rendelet általánosságban javította a jobbágyok helyzetét).	0-3
	F3 Rögzít egy lényeges tény a forrás alapján (pl. Mária Terézia fontosnak tartotta a történelemtanítást az iskolákban; a történelmet az uralkodók történeteként értelmezte; az udvarhű alattvalók / jó hazafiak nevelésére szolgáló eszköznek tekintette), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az uralkodó ellenőrzése alá akarta vonni az oktatást / a tananyag meghatározását; az államnak szüksége volt szakképzett hivatalnokokra; a rendelet a felvilágosodás eszméjét tükrözte).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti a vámrendelet egy lényegi elemét (pl. a belső vámhatáron kivitt élelmiszere / nyersanyagra és a behozott iparcikkekre alacsony vámot vetettek ki; a külső vámhatáron a kivitt élelmiszerekre / nyersanyagokra és a behozott iparcikkekre magas vámot vetettek ki), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a vámrendszer kedvezett a magyar gabona birodalmon belüli kivitelének; gátolta a magyar ipar fejlődését; védte a birodalom belső piacát a külföldi versenytől, a magyar nemesek adómentesek voltak).	0-3
	E2 Rögzíti az úrbéri rendelet kiadásának egyik okát / előzményét (pl. az országgyűlés elutasította a törvényi szabályozást; a majorságok növelése csökkentette az udvar adóbevételeit; fennállt a jobbágyfelkelés veszélye), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a magyar nemesség vitatta, hogy az uralkodónak joga van beavatkozni a jobbágy és földesura viszonyába; Mária Terézia egyik célja az adóalap védelme volt; a rendelet általánosságban javította a jobbágyok helyzetét).	0-3
	E3 Rögzíti a Ratio Educationis egy - a forrásban nem szereplő - lényegi elemét (pl. uralkodói felségjognak tekintette az oktatás szabályozását; államilag előírt tanterveket vezetett be; a	0-3

	jobbágyokat gyermekeik iskolába küldésére utasította), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Mária Terézia egységes iskolarendszert akart létrehozni; az iskolák többsége továbbra is egyházi kézben maradt; tényleges tankötelezettség nem valósult meg; a rendelet a felvilágosult abszolútizmus szellemében született).	
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényező) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33

16. A trianoni béke következményei
(hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a trianoni béke közvetlen következményeit mutatja be Magyarország területére, népességére és gazdaságára nézve az 1920-as évek elején. Elemzésében kitér arra, hogyan viszonyult a politikai vezetés és a közvélemény a békéhez. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel.	0-2
Tájékozódás térben és időben	T1 Rögzíti a trianoni békeszerződés dátumát: 1920. június 4.	0-2
	T2 Rögzíti a téma valamely térbeli elemét (pl. megnevez legalább két elszakított országrészt, megnevezi a kialakult új államokat, földrajzi példákkal utal a gazdasági egység megbomlására).	0-2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1 Szakszerűen használja a következő általános történelmi fogalmakat: pl. nemzetállam / utódállam, nyersanyag, közlekedés, infrastruktúra.	0-2
	K2 Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. békediktátum / békeszerződés, revízió, irredentizmus, etnikum / kisebbség / nemzetiség.	0-2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
Ismeretszerzés, a források használata	F1 Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a békeszerződés aláírását a határon túlra került magyarok katasztrófaként élték meg; az új helyzetben újrakezdésre szólít fel; a határon túli / erdélyi magyarság csak önmagára számíthat ebben a helyzetben), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a revíziós propaganda nem orvosolta a határon túliak problémáit; az autonómia kivívása nem sikerült; a magyar értelmiség sikerrel fogta össze a határon túli magyarságot; a határon túli területek közül a legtöbb magyar Erdélyben élt; Románia nem tartotta be a kisebbségi jogokat; korlátozták az egyházak / a magyar nyelvű oktatás szabadságát).	0-3
	F2 Rögzíti az adatok egy lényegi elemét (pl. a feldolgozóipar nagy része Magyarországon maradt / a nyersanyagok jelentős részét elveszítette az ország), és ezzel kapcsolatosan lényegi megállapítást tesz (pl. visszaesést okozott a termelésben; nőtt a munkanélküliség; a gazdaságban szerkezetváltásra volt szükség; az ellenséges politikai viszonyok nehezítették a gazdasági együttműködést; felbomlott a Monarchia közös piaca).	0-3
	F3 Rögzíti a plakát egy lényegi elemét (pl. a menekültek nehéz körülmények között éltek; a vagonlakóknak gyűjtést szerveztek a téli időszakra), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. több százezer magyar menekült az utódállamokból Magyarországra / a menekültek a határokon kívül rekedt magyarság soraiból kerültek ki; a menekültekről való gondoskodás jelentős terhet jelentett; a határon túli magyarok jogait a szomszédos államok korlátozták).	0-3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	E1 Rögzíti, hogy a trianoni békeszerződésben az ország elveszítette területének és lakosságának kb. kétharmadát, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország egy európai nagyhatalom részéből kis országgá vált; soknemzetiségű államból nemzetállam lett; jelentős jóvátétel fizetésére is kötelezték; a többi veszteshez képest aránytalanul nagy területet csatoltak el Magyarországtól).	0-3
	E2 Rögzít egy tényt az etnikai következményekkel kapcsolatban (pl. a béke nem vette figyelembe az etnikai elveket; a zömében nemzetiségiek lakta területek az utódállamokhoz kerültek; a magyarság egyharmada is idegen fennhatóság alá került; a határon túlra került magyarok jelentős része / fele a határ mentén tömbökben élt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarország soknemzetiségű államból nemzetállam lett; a béke nem oldotta meg a nemzetiségi kérdést; a kisebbségbe került magyarságot jogaikban korlátozták; a magyar revízió megakadályozására megalakult a kisantant).	0-3
	E3 Rögzít egy tényt a béke magyarországi fogadtatásával kapcsolatban (pl. a magyar nép megalázónak / igazságtalannak érezte; Magyarországon megjelent az irredentizmus / revíziós gondolat; a béke elfogadása a Horthy-rendszer nemzetközi elismerését jelentette), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. kezdetben a revízióknak nem volt külpolitikai realitása;	0-3

	csak a magyarlakta vidékek visszacsatolását / a történelmi Magyarország helyreállítását szorgalmazták; Trianon revíziója lényegében politikai konszenzus tárgyát képezte; revíziós szervezetek alakultak; a gazdasági és politikai konszolidáció elengedhetetlen feltétele volt a béke aláírása).	
	E4 Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.	0-3
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM / VIZSGAPONT		33